Қарағанды мемлекеттік медицина университеті

Қазақстан тарихы және саяси-қоғамдық пәндер кафедрасы

СӨЖ

Тақырыбы: Республикада меншік қатынастардың өзгеруі

Орындаған: Жүсіп А;
Топ : 1-017 ЖМФ
Қабылдаған: Мейрамова Н.А.

Қарағанды 2017

Жоспар

I Кіріспе

II Негізгі бөлім

- Меншік мазмұны
- Меншік құқығы
- Меншік нысаны

III Қорытынды

Пайдаланылған әдебиеттер

~~ЗАТ~~ → адамдар арасындағы қатынастар

Меншік

материалдық игіліктің қандай да бір санын иелігіне алу бойынша адамдар арасындағы қатынас

меншік объектісін пайдаланудағы субъектінің құқығы

Меншік субъектісі

Меншік объектісі

Меншік қатынастарының **активті** жағы

меншік қатынастарының **пассивті** жағы

Адам,отбасы,әлеуметтік топтар, ұжым, халық, мемлекет, басқару орындары.	Жер,ғимараттар, табиғи ресурстар, өндіріс құрал-жабдықтары, мүлік, ақша, асыл заттар, ақпарат, жұмыс күші, білім, бағалы қағаздар.

Меншіктің экономикалық мазмұны – өндіру, бөлу, айырбастау және тұтыну қатынастарын қамтитын өндірістік қатынастар жиынтығы.

Меншіктің заңдық мазмұны меншік иесінің құқығы арқылы көрінеді.

Меншік құқықтары:

Иемдену құқығы	игіліктерге міндеттелінген денелік (күш қуаттылық) бақылау құқығы.
Пайдалану құқығы	игіліктің пайдалы қасиетін өзі үшін қолдану құқығы.
Басқару құқығы	игіліктерді қолдануды кім және қалай қамтамасыз етуді шешу құқығы.
Табысқа деген құқық	игіліктерді пайдалану нәтижесіне ие болу құқығы.

Егемендік құқығы	игіліктерді жатсындыру, өзгерту, тұтыну немесе жойып жіберу құқығы.

Қауіпсіздік құқығы	игіліктерді сыртқы ортаның зияндылығынан қорғау құқығы.

Игіліктерді мұрагерлікке беру құқығы
Игіліктерді иеленудегі мерзімсіздік құқығы
Сыртқы ортаға зияны келтіретін әдістерді қолдануға тыйым салау құқығы

Өндіріп алуға жауапкершілік құқығы	Яғни қарызды төлеу үшін игілікті пайдалану құқығы

Қалдық сипатты құқық	бұзылған құқықтарды қалпына келтіруді қамтамасыз ететін институттардың әрекет ету құқығы.

бұл меншік субъектісінің өзіне тән белгілі бір белгісі бойынша сипатталатын критерийі

Меншік нысаны

Ол қандай критерий болуы мүмкін?

Жалпы халықты
қ

Мемлекетті
к

Меншіктің нысандары

Ұжымды
қ

Мемлекеттік

Жеке

Біріккен үлесті

Дербе
с

меншіктің барлық құқығы бір субъектіге жинақталған

Мемлекеттен алу (мемлекетсіздендіру, разгосударствление)

мемлекеттік кәсіпорындардың шаруашылық басқару қызметтерін толығымен шаруашылық субъектісіне

Жекешелендіру (приватизация, private)

жеке және заңды тұлғалардың мемлекеттік меншікті мемлекеттен сатып немесе тегін алуы

Мемлекет иелігінен алу және жекешелендіру

Қазақстан Республикасында мемлекеттік меншік объектілерін **мемлекет иелігінен алу** мен **жекелешелендірудің** төмендегідей түрлері қолданылады:

а) мемлекеттік кәсіпорын мүлігін жалға беру;
ә) жалға берілген мемлекеттік кәсіпорын мүлігін сатып алу;
б) мемлекеттік меншік объектілерін концессияға беру;
в) мемлекеттік кәсіпорынды акционерлік қоғам немесе серіктестік ретінде құру;

г) еңбек ұжымы мүшелерінің мемлекеттік кәсіпорын мүлігін сатып алуы;

Д) мемлекеттік кәсіпорын мүлігін заңды тұлға және жеке адамдарға байқаулар және аукцион арқылы сату.

Қазақстан Республикасында мемлекет иелігінен алу мен жекешелендірудің негізгі мақсаты мынада:

- шаруашылық субъектілерінің тиімді түрі ретінде жеке меншік топтарын қалыптастыру;
- бәсекелестік ортаны қалыптастыру арқылы, өндірісті монополиясыздандыруды қамтамасыз ету;
- шағын және орта бизнесты дамыту;
- бағалы қағаздар нарығының субъектісі ретінде инвестициялық құрылым жүйесін дамыту және нығайту.

Қорытынды

- АК-ның 191-бабында жеке меншіктің екі түрі белгіленген, олар- азаматтар меншігі және мемлекетті емес заңды тұлғалар мен олардың бірлестіктерінің меншігі. Өз кезегінде АК-ның 192-бабы мемлекеттік меншіктің екі түрін белгілейді, олар- республикалық және коммуналдық меншіктер. ҚР-ға қарағанда Ресей Федерациясында муниципалдық (коммуналдық) меншік мемлекеттік болып табылмайды, сондықтан ол оның құрамына кірмейді.
  Мынадай сұрақ туындауы мүмкін: шетел азаматтары мен заңды тұлғаларының меншік құқығын қалай топтастыруға болады? Жалпы ереже бойынша мүлікке деген меншік құқығы осы мүлік тұрған елдің құқығы бойынша анықталады. Сондықтан да, ҚР-ның аумағында шетел азаматтары үшін ҚР-ның азаматтары мен заңды тұлғаларының меншіккұқығы туралы заңнама қолданылады.
  Меншіктің кейбір объектілері меншіктің белгілі бір формалары мен түрлеріне ғана тән. Жер және оның қойнауы, су, өсімдік және жануарлар әлемі, басқа да табиғи ресурстар меншіктің ерекше объектісі болып табылады. ҚР Конституциясының 6-бабының 3-тармағына сәйкес олар мемлекет меншігінде болады. Бірақ жер заңда белгіленген негіздерде, жағдайларда және шекте жеке меншікте де болуы мүмкін. Жерге қарағанда қойнаудың жеке меншікте болуы мүмкін емес, себебі жоғарыға шығарылған жыныс қойнау болудан қалады, яғни ол жеке меншік объектісі бола алады. Басқа объектілердің тиесілілігін анықтағанда әңгіме жалпы су, өсімдік және жануарлар әлемі жайында екенін ескеру қажет. Олар тек мемлекет меншігінде ғана болады. Ал, нақты бір ағашты немесе жануарды бөліп алсақ, олар ҚР-ныңзаңнамасына сәйкес жеке меншік объектісі бола алады.
  Жеке және мемлекеттік меншіктің сандық арақатынасы бастапқы кеде мемлекеттік меншікті жекешелендіру қарқынымен анықталады. Бұл процесс ТМД-ның басқа елдеріне қарағанда Қазақстанда белсенді жүргізілді, ондағы мақсат мемлекеттік меншікті ең төменгі қажетті деңгейге жеткізу еді. Қазір бұл арақатынас мемлекеттік мүдделер бойынша анықталуда.

Пайдаланылған әдебиеттер

- Экономика негіздері, Есенғалиева Қ.С, 2011ж , 69-75 бет
- Экономикалық теория негіздері, Темірбекова А.Б, 2011 ж,24 бет
- http://uchebnik.kz
- kk.wikipedia.org
- Stud.kz
- referatikz.ru